

SYLABUS PRZEDMIOTU W SZKOLE DOKTORSKIEJ UR

Nazwa przedmiotu	Metodologia badań naukowych
Nazwa jednostki prowadzącej przedmiot	Szkoła Doktorska UR
Rodzaj przedmiotu (<i>obowiązkowy, fakultatywny</i>)	obowiązkowy
Rok i semestr studiów	Rok I, semestr I
Imię i nazwisko osoby prowadzącej (osób prowadzących) przedmiot	dr hab. Marek Stanisław, prof. UR
Imię i nazwisko osoby egzaminującej lub udzielającej zaliczenia, w przypadku gdy nie jest to osoba prowadząca przedmiot	dr hab. Marek Stanisław, prof. UR
Wymagania wstępne	
Efekty uczenia się dla przedmiotu	
Zakładane efekty uczenia się	Odniesienie do efektów uczenia się dla programu kształcenia
<p>Wiedza: Student zna i rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – metodologię badań naukowych w dyscyplinie literaturoznawstwo; – główne tendencje rozwojowe badań literaturoznawczych; – w stopniu umożliwiającym rewizję istniejących paradygmatów – światowy dorobek, obejmujący podstawy teoretyczne oraz zagadnienia ogólne i wybrane zagadnienia szczegółowe – właściwe dla tej dyscypliny naukowej. <p>Umiejętności: Student potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wykorzystywać wiedzę o różnych nurtach wiedzy o literaturze do twórczego identyfikowania i innowacyjnego rozwiązywania złożonych problemów lub wykonywania zadań o charakterze badawczym, a w szczególności: definiowania celu i przedmiotu badań naukowych, formułowania hipotez badawczych, rozwijania metod, technik oraz narzędzi badawczych, a także twórczego ich stosowania i wnioskowania na podstawie badań naukowych; – dokonywać krytycznej analizy i oceny wyników badań naukowych, działalności eksperckiej i innych prac o charakterze twórczym oraz ich wkładu w rozwój wiedzy; – uczestniczyć w dyskursie naukowym. <p>Kompetencje społeczne: Student jest gotów do:</p>	<p>P8S-WG/3</p> <p>P8S-WG/2</p> <p>P8S-WG/1</p> <p>P8S-UW/1</p> <p>P8S-UW/2</p> <p>P8S-UK/4</p> <p>P8S-KK/1</p>

<ul style="list-style-type: none"> – krytycznej oceny dorobku w ramach danej dyscypliny naukowej lub artystycznej; – krytycznej oceny własnego wkładu w rozwój danej dyscypliny naukowej lub artystycznej; – uznawania znaczenia wiedzy w rozwiązywaniu problemów poznawczych i praktycznych. 	<p>P8S-KK/2</p> <p>P8S-KK/3</p>
Forma(y) zajęć, liczba realizowanych godzin	
<p>Wykład – 10 godz. Ćwiczenia – 20 godz.</p>	
Treści programowe	
<p>Temat wiodący: metodologia (i metodyka) badań literaturoznawczych.</p> <p>1-2. Zajęcia wstępne: wprowadzenie w problematykę konwersatorium, przedstawienie planu pracy, omówienie warunków zaliczenia przedmiotu.</p> <p>3-4. Metodologia badań literackich dawniej i dziś. Lektury obowiązkowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Anna Burzyńska, <i>Wprowadzenie</i>, [w:] <i>Teorie literatury XX wieku. Podręcznik</i>, pod red. Anny Burzyńskiej i Michała Pawła Markowskiego, Kraków 2006, s. 13-44. <p>5-6. Istota i granice interpretacji jako podstawowej metody badań literackich. Lektury obowiązkowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Stanley Fish, <i>Interpretacja, retoryka, polityka. Eseje wybrane</i>, pod red. Andrzeja Szahaja, Kraków 2002 [obowiązuje lektura kilku wybranych esejów]. – Umberto Eco, Richard Rorty, <i>Interpretacja i nadinterpretacja</i>, red. Stefan Collini, przeł. Tomasz Biedroń, Kraków 2008. <p>7-8. Światopogląd jako podstawa dzieła literackiego oraz metod jego badania. Lektura obowiązkowa:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Wilhelm Dilthey, <i>Typy światopoglądów i ich rozwinięcie w systemach metafizycznych</i>, [w:] tegoż, <i>O istocie filozofii i inne pisma</i>, tłum. i wstęp Elżbieta Paczkowska-Łagowska, Warszawa 1987, s. 113-175. <p>9-10. Antyczne koncepty teoretycznoliterackie (Platon, Arystoteles, Horacy) i ich znaczenie dla współczesnej wiedzy o literaturze. Lektury obowiązkowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Platon, <i>Państwo</i> (księga III, VII i X). – Arystoteles, <i>Poetyka</i>, przeł. i oprac. Henryk Podbielski, Wrocław 1989 (BN II, 209) [lub inne wydanie, np.: Arystoteles, <i>Retoryka. Poetyka</i>, przełożył, wstępem i komentarzem opatrzył Henryk Podbielski, Warszawa 1988]. – Quintus Horatius Flaccus, <i>Sztuka poetycka</i> [zalecane wydania: Kwintus Horacjusz Flakkus, <i>Sztuka poetycka</i>, [w:] <i>Dzieła wszystkie</i>, t. 2, tekst łaciński do druku przygotował, wyboru przekładów dokonał, komentarzem opatrzył Oktawiusz Jurewicz, Wrocław 1988; lub <i>Trzy poetyki klasyczne. Arystoteles, Horacy, Pseudo-Longinos</i>, przeł. wstępem i objaśnieniami opatrzył Tadeusz Sinko, Wrocław 1951 (BN II, 57). <p>Lektura uzupełniająca:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Elżbieta Sarnowska-Temierusz, <i>Przeszłość poetyki. Od Platona do Giambattisty Vica</i>, Warszawa 1995 (rozdział I <i>W zasięgu filozofii</i> i rozdział II „<i>Poetyka</i>” <i>Arystotelesa</i>). <p>11-12. Strukturalizm, sztuka interpretacji i hermeneutyka jako podstawy współczesnej wiedzy o literaturze (oraz dydaktyki akademickiej). Lektury obowiązkowe:</p>	

- Michał Paweł Markowski, *Formalizm amerykański – „New Criticism”*, [w:] *Teorie literatury XX wieku. Podręcznik*, pod red. Anny Burzyńskiej i Michała Pawła Markowskiego, Kraków 2006, s. 133-151.
- Anna Burzyńska, *Strukturalizm (I)*, [w:] *Teorie literatury XX wieku. Podręcznik*, pod red. Anny Burzyńskiej i Michała Pawła Markowskiego, Kraków 2006, s. 197-230.
- Anna Burzyńska, *Strukturalizm (II)*, [w:] *Teorie literatury XX wieku. Podręcznik*, pod red. Anny Burzyńskiej i Michała Pawła Markowskiego, Kraków 2006, s. 279-303.

13-14. Esencjalizm vs. antyesencjalizm, czyli spór o istnienie autora, dzieła i odbiorcy. Znaczenie współczesnych nurtów antyesencjalistycznych (poststrukturalizmu i dekonstrukcji) w badaniach literackich.

Lektury obowiązkowe:

- Jacques Derrida, *Przed prawem*, [w:] *Teorie literatury XX wieku. Antologia*, pod red. Anny Burzyńskiej i Michała Pawła Markowskiego, Kraków 2006, s. 413-443.
- Roland Barthes, *Śmierć autora*, [w:] *Teorie literatury XX wieku. Antologia*, pod red. Anny Burzyńskiej i Michała Pawła Markowskiego, Kraków 2006, s. 355-359.
- Ryszard Nycz, *Tekstowy świat*, Kraków 2000 (stąd: *Wprowadzenie i Część I*; s. 17-196).

Lektura dodatkowa:

- Michał Paweł Markowski, *Efekt inskrypcji. Jacques Derrida i literatura*, Bydgoszcz 1997 [lub wydanie późniejsze] (stąd: *Część druga: Kwestia literatury*, s. 185-387).

15-16. Intertekstualność, czyli literatura wobec samej siebie. Ewolucja i rewolucja intertekstualna.

Lektury obowiązkowe:

- Michał Głowiński, *O intertekstualności*, [w:] idem, *Prace wybrane*, t. V: *Intertekstualność, groteska, parabola. Szkice ogólne i interpretacje*, Kraków 2000, s. 5-33.

Lektura dodatkowa:

- Stanisław Balbus, *Między stylami*, Kraków 1996.

17-18. „Lęk przed wpływem”: intertekstualność a problem oryginalności.

Teksty literackie:

- Jorge Luis Borges, *Biblioteka Babel*, [w:] tegoż, *Fikcje*, przeł. Andrzej Sobol-Jurczykowski, Stanisław Zembrzuski, Warszawa 2003 [lub inne wydanie].

Lektury obowiązkowe:

- Harold Bloom, *Lęk przed wpływem. Teoria poezji*, tłum. Agata Bielik-Robson, Marcin Szuster, Kraków 2002 [lub inne wydanie, np. w języku angielskim].

19-20. Problem retoryki i retoryczności we współczesnych badaniach literackich.

Lektury obowiązkowe:

- Mirosław Korolko, *Sztuka retoryki. Przewodnik encyklopedyczny*, Warszawa 1990 (obowiązuje ogólna orientacja w całości).
- Michał Paweł Markowski, *Pragmatyzm*, [w:] *Teorie literatury XX wieku. Antologia*, pod red. Anny Burzyńskiej i Michała Pawła Markowskiego, Kraków 2006, s. 475-496.
- Stanley Fish, *Retoryka*, [w:] *Teorie literatury XX wieku. Antologia*, pod red. Anny Burzyńskiej i Michała Pawła Markowskiego, Kraków 2006, s. 445-459.

Lektura dodatkowa:

- Michał Rusinek, *Między retoryką a retorycznością*, Kraków 2003.

21-22. Mimesis i język. Kognitywna koncepcja re-prezentacji.

Lektury obowiązkowe:

- George Lakoff, Mark Johnson, *Metafory w naszym życiu*, przeł. i wstępem opatrzył Tomasz P. Krzeszowski, Warszawa 2010.
- *Językowy obraz świata*, pod red. Jerzego Bartmińskiego, Lublin 2004 [lub inne wydanie].

Lektura dodatkowa:

- Peter Stockwell, *Poetyka kognitywna. Wprowadzenie*, red. Elżbieta Tabakowska, przeł. Anna Skucińska, Kraków 2006.

- Hans Georg Gadamer, *Prawda i metoda. Zarys hermeneutyki filozoficznej*, przełożył i wstępem opatrzył Bogdan Baran, Warszawa 2013 (część III: *Ontologiczny zwrot hermeneutyki pod znakiem języka*, s. 519-657).

23-24. Zwrot kulturowy w badaniach literackich.

Lektury obowiązkowe:

- Michał Paweł Markowski, *Badania kulturowe*, [w:] *Teorie literatury XX wieku. Podręcznik*, pod red. Anny Burzyńskiej i Michała Pawła Markowskiego, Kraków 2006, s. 519-548.
- Anna Łebkowska, *Somatopoetyka*, w: *Kulturowa teoria literatury 2. Poetyki, problematyki, interpretacje*, red. Teresa Walas, Ryszard Nycz, Kraków 2012, s. 101-136.

Lektury uzupełniające:

- *Kulturowa teoria literatury. Główne pojęcia i problemy*, red. Michał Paweł Markowski, Ryszard Nycz, Kraków 2012.
- *Kulturowa teoria literatury 2. Poetyki problematyki, interpretacje*, red. Teresa Walas, Ryszard Nycz, Kraków 2012.
- Ryszard Koziołek, *Ciała Sienkiewicza*, Katowice 2010 (lub inne wydanie).

25-26. Feminizm w badaniach literackich.

Lektury obowiązkowe:

- Anna Burzyńska, *Feminizm*, [w:] *Teorie literatury XX wieku. Podręcznik*, pod red. Anny Burzyńskiej i Michała Pawła Markowskiego, Kraków 2006, s. 389-437.
- Edward W. Said, *Orientalizm*, przekład Monika Wyrwas-Wiśniewska, Poznań 2005.

27-28. Prawda i fikcja przeszłości, czyli jak konstruuje się opowieść historyczną?

Lektury obowiązkowe:

- Hayden White, *Poetyka pisarstwa historycznego*, pod red. Ewy Domańskiej i Marka Wilczyńskiego, Kraków 2000.

29-30. Praktyki i metody badań historycznoliterackich.

Lektury obowiązkowe:

- Teresa Walas, *Czy jest możliwa inna historia literatury?*, Kraków 1993.
- Teresa Kostkiewiczowa, *Historia literatury w przebudowie*, „Teksty Drugie” 2005, nr 1-2, s. 22-43.
- Luigi Marinelli, *Polonocentryzm w historii literatury – jego racje i ograniczenia (w uniwersyteckiej syntezie historycznoliterackiej)*, „Teksty Drugie” 2005, nr 1-2, s. 198-214.

Stosowane metody dydaktyczne	dyskusja, praca z tekstem, samokształcenie	
Metody sprawdzania i oceny efektów uczenia się uzyskanych przez doktorantów, w tym forma i warunki zaliczenia przedmiotu	zaliczenie z oceną – wystawione na podstawie ocen częściowych oraz rozmowy zaliczeniowej.	
Całkowity nakład pracy doktoranta potrzebny do osiągnięcia założonych efektów w godzinach	Liczba godzin w bezpośrednim kontakcie z nauczycielem (wg programu kształcenia)	30
	Praca własna doktoranta	100
	SUMA GODZIN	130
Język wykładowy	polski	
Literatura		
Literatura podstawowa:		
Podręczniki:		

- Anna Burzyńska, Michał Paweł Markowski, *Teorie literatury XX wieku. Podręcznik*, Kraków 2006.
- Stefania Skwarczyńska, *Kierunki w badaniach literackich. Od romantyzmu do połowy XX w.*, Warszawa 1984.
- *Rozważania metodologiczne. Język – literatura – teatr*, pod red. Edwarda Kasperskiego, Warszawa 2000.
- Zofia Mitosek, *Teorie badań literackich*, Warszawa 2011 (lub wyd. wcześniejsze).
- Edward Kasperski, *Kategorie komparatystyki*, Warszawa 2010.
- Olga Płaszczewska, *Przestrzenie komparatystyki – italianizm*, Kraków 2010.
- Peter Stockwell, *Poetyka kognitywna. Wprowadzenie*, red. nauk. Elżbieta Tabakowska, przeł. Anna Skucińska, Kraków 2006.

Antologie tekstów:

- *Teoria badań literackich za granicą. Antologia*, wybór, rozprawa wstępna, komentarze Stefanii Skwarczyńskiej, t. 1-2, Kraków 1965-1986.
- *Teorie literatury XX wieku. Antologia*, pod red. Anny Burzyńskiej i Michała Pawła Markowskiego, Kraków 2006.
- *Współczesna teoria badań literackich za granicą. Antologia*, oprac. Henryk Markiewicz, t. I: *Metody stylistyki literackiej. Kierunki ergocentryczne*, Kraków 1976.
- *Współczesna teoria badań literackich za granicą. Antologia*, oprac. Henryk Markiewicz, t. II: *Strukturalno-semiotyczne badania literackie. Literaturoznawstwo porównawcze. W kręgu psychologii głębi i mitologii*, Kraków 1976.
- *Współczesna teoria badań literackich za granicą. Antologia*, oprac. Henryk Markiewicz, t. III: *Perspektywy socjologiczne. Marksizm w badaniach literackich i jego promieniowanie*, Kraków 1976.
- *Współczesna teoria badań literackich za granicą. Antologia*, oprac. Henryk Markiewicz, t. IV, cz. 1: *Badania strukturalno-semiotyczne (uzupełnienie). Problemy recepcji i interpretacji*, Kraków 1996.
- *Współczesna teoria badań literackich za granicą. Antologia*, oprac. Henryk Markiewicz, t. IV, cz. 2: *Literatura jako produkcja i ideologia. Poststrukturalizm. Badania intertekstualne. Problemy syntezy historycznoliterackiej*, Kraków 1996.

Lektury dodatkowe – obcojęzyczne (co najmniej 2 pozycje do wyboru):

- monografie lub artykuły obcojęzyczne związane z problematyką seminarium, dostępne m.in. w zbiorach elektronicznych Biblioteki Uniwersytetu Rzeszowskiego (zakładka e-źródła: bazy EBSCO, Science Direct i inne).

Zaleca się korzystanie na bieżąco z następujących słowników (najlepiej z najnowszych wydań):

- *Słownik terminów literackich*, pod red. Janusza Sławińskiego, Wrocław 2000.
- *Słownik literatury staropolskiej (średniowiecze, renesans, barok)*, pod red. Teresy Michałowskiej, przy udziale Barbary Otwinowskiej, Elżbiety Sarnowskiej-Temeriusz, Wrocław 1990.
- *Słownik literatury polskiego Oświecenia*, pod red. Teresy Kostkiewiczowej, Wrocław 1991.
- *Słownik literatury polskiej XIX wieku*, pod red. Józefa Bachorza i Aliny Kowalczykowej, Wrocław 1991.
- *Słownik polskiej krytyki literackiej 1764-1918. Pojęcia – terminy – zjawiska – przekroje*, red. naukowa Józef Bachórz, Grażyna Borkowska, Teresa Kostkiewiczowa, Magdalena Rudkowska i Mirosław Strzyżewski, t. 1-2 oraz *Indeksy*, Toruń-Warszawa 2016.

Podręczniki:

- Burzyńska Anna, Michał Paweł Markowski, *Teorie literatury XX wieku. Podręcznik*, Kraków 2006;
- Mitosek Zofia, *Teorie badań literackich*, Warszawa 2011 (lub wyd. wcześniejsze);
- Skwarczyńska Stefania, *Kierunki w badaniach literackich. Od romantyzmu do połowy XX w.*, Warszawa 1984.

Pozostałe opracowania:

- Arystoteles, *Poetyka*, przeł. i oprac. Henryk Podbielski, Wrocław 1989 (BN II, 209) [lub inne wydanie, np.: Arystoteles, *Retoryka. Poetyka*, przełożył, wstępem i komentarzem opatrzył Henryk Podbielski, Warszawa 1988];
- Bloom Harold, *Lęk przed wpływem. Teoria poezji*, tłum. Agata Bielik-Robson, Marcin Szuster, Kraków 2002;
- Dilthey Wilhelm, *Typy światopoglądów i ich rozwinięcie w systemach metafizycznych*, [w:] tegoż, *O istocie filozofii i inne pisma*, tłum. i wstęp Elżbieta Paczkowska-Łagowska, Warszawa 1987;
- Eco Umberto, Richard Rorty, *Interpretacja i nadinterpretacja*, red. Stefan Collini, przeł. Tomasz Biedroń, Kraków 2008;
- Fish Stanley, *Interpretacja, retoryka, polityka. Eseje wybrane*, pod red. Andrzeja Szahaja, Kraków 2002;
- Głowiński Michał, *O intertekstualności*, [w:] idem, *Prace wybrane, t. V: Intertekstualność, groteska, parabola. Szkice ogólne i interpretacje*, Kraków 2000, s. 5-33;
- Horatius Flaccus Quintus, *Sztuka poetycka* [zalecane wydania: Kwintus Horacjusz Flakkus, *Sztuka poetycka*, [w:] *Dzieła wszystkie*, t. 2, tekst łaciński do druku przygotował, wyboru przekładów dokonał, komentarzem opatrzył Oktawiusz Jurewicz, Wrocław 1988; lub *Trzy poetyki klasyczne. Arystoteles, Horacy, Pseudo-Longinos*, przeł. wstępem i objaśnieniami opatrzył Tadeusz Sinko, Wrocław 1951 (BN II, 57);
- *Językowy obraz świata*, pod red. Jerzego Bartmińskiego, Lublin 2004 [lub inne wydanie];
- Korolko Mirosław, *Sztuka retoryki. Przewodnik encyklopedyczny*, Warszawa 1990 (obowiązuje ogólna orientacja w całości);
- Koziołek Ryszard, *Ciała Sienkiewicza*, Katowice 2010 (lub inne wydanie);
- *Kulturowa teoria literatury. Główne pojęcia i problemy*, red. Michał Paweł Markowski, Ryszard Nycz, Kraków 2012;
- *Kulturowa teoria literatury 2. Poetyki problematyki, interpretacje*, red. Teresa Walas, Ryszard Nycz, Kraków 2012;
- Lakoff George, Mark Johnson, *Metafory w naszym życiu*, przeł. i wstępem opatrzył Tomasz P. Krzeszowski, Warszawa 2010;
- Łebkowska Anna, *Somatopoetyka*, w: *Kulturowa teoria literatury 2. Poetyki, problematyki, interpretacje*, red. Teresa Walas, Ryszard Nycz, Kraków 2012, s. 101-136;
- Nycz Ryszard, *Tekstowy świat*, Kraków 2000;
- Platon, *Państwo* (księga III, VII i X) [dowolne wydanie];
- Said Edward W., *Orientalizm*, przekład Monika Wyrwas-Wiśniewska, Poznań 2005;
- White Hayden, *Poetyka pisarstwa historycznego*, pod red. Ewy Domańskiej i Marka Wilczyńskiego, Kraków 2000.